

Nr 4.

Af herr Wavrinsky, om ålderstillägg åt tygunderofficerarna vid artilleriets tygstater.

I Andra kammaren väcktes år 1909 af herr Robert Johansson i Jönköping motion om ålderstillägg åt tygunderofficerarna vid artilleriets tygstater. I motionen instämde herrar Sven Palme, K. G. Karlsson, E. Palmstierna, Per N:son Bosson, K. H. Gez. von Schéele, A. Johanson i Mossebo, Herman Andersson i Grimbo och undertecknad.

I motionen yrkades,

att Riksdagen ville besluta, att tygunderofficerarna vid artilleriets tygstater skola äga rätt till ett ålderstillägg å 500 kronor efter 5 års väl vitsordad tjänst, och för sådant ändamål höja förslagsanslaget till ålderstillägg å fjärde hufvudtiteln från 81,400 till 83,900 kronor.

Statsutskottet afstyrkte och Riksdagen afslog motionen. Till motiv för sitt afstyrkande har statsutskottet anfört följande:

»De å artilleriets tygstater uppförda tygunderofficerarna åtnjuta samma löneförmåner som styckjunkare, med hvilka de äfven i öfrigt äro likställda.»

Denna uppgift är emellertid icke riktig. Tygunderofficerarna ha samma rang och aflöning som styckjunkare vid truppförbanden, men deras tjänstgöring gör dem icke likställda. Rangén kan icke vara afgörande, ty samma rang tillkommer också tygverkmästarna, men dessa ha högre löneförmåner. Tygverkmästarna ha nämligen det ålderstillägg, som i motionen nr 25 föreslogs.

Det är således tjänstgöringen, som skall vara afgörande. Utskottet anför i detta hänseende:

»Den omständighet, att en tygunderofficer sålunda kan vid vissa tillfällen komma att uppehålla en tygverkmästares eller en tygförvaltarens tjänst, synes dock ingalunda behöfva föranleda därtill, att tygunderofficerens löneförmåner höjas och likställas med besiktningsrustmästarens.»

Af tygmästarna bestyrkta P. M., som kommit mig tillhanda visa att alla tygunderofficerarna utom en — i Stockholm — ständigt tjänstgöra såsom verkmästare, emedan inga verkmästare finnas utom i Stockholm och Boden, på hvilket senare ställe däremot icke finnes någon tygunderofficer.

I instruktionen rörande artilleriförråden § 14, mom. 3 (sid. 16) står tydligt anbefaldt: Vid tygstation, hvarest tygverkmästare ej är anställd, åligger tygunderofficeren att förrätta, hvad i denna instruktion är för dylik föreskrifvet. I Stockholm finnas två tygunderofficerare, af hvilka den ena tjänstgör vid artillerimuseum bredvid sin öfriga tjänst, och den andre är verkmästare eller föreståndare för tygstationens artillerilaboratorium, en befattning helt säkert om möjligt än ansvarsfullare än de vanliga verkmästarebefattningarna, i det på detta laboratorium fylles och apteras all den ammunition, som åtgår vid de i Stockholm förlagda artilleriregementenas skarpskjutningar med kanoner och öfriga pjäser samt vid alla de af artilleristyrelsen och rörkommittén m. fl. anordnade försöksskjutningarna.

I § 14 mom. 4 af instruktionen rörande artilleriförråden heter det beträffande tygunderofficeren: »Honom åligger dessutom: att hafva uppsikten öfver den handräkningspersonal, som ej tjänstgör i verkstäderna; att hafva tillsyn öfver den tygstationen tillhöriga eldsläckningsmaterielen, och är han ansvarig för att denna alltid är tillgänglig och i brukbart skick; att närvara vid materiels mottagande och afsändande.» Dessa tillägg till sina ordinarie sysslor hafva *icke* verkmästarna.

Att verkmästarnas och därmed äfven tygunderofficerarnas åliggande såväl hvad omfång som ansvar angår, vida öfverstiga besiktningrustmästarnas, synes obestridligt.

Då tygunderofficerarna begärde att få sin pensionsålder framflyttad från 50 år till 60 år, nämndes intet om ålderstillägg, och Kungl. Maj:t föreslog ej år 1907 någon höjning af tygunderofficerarnas löneförmåner och därmed sammanhängande pension. Detta träffade emellertid dessa tygunderofficerare hårdt, då de förutsatt, att Kungl. Maj:t skulle komma att föreslå ålderstillägg för dem, enär alla de andra vid tygstaten anställda vid samma pensionsålder hade ett eller två ålderstillägg.

Besiktningrustmästare och tygverkmästare hafva nu i högsta lönegrad 2,342 kr. 50 öre och få en pension af 1,360 kr.; tygunderofficerarna ha i högsta lönegrad 2,242 kr. 50 öre och en pension af 1,000 kr. Tygskrifvarna och tyghandtverkarna med i högsta lönegrad 2,030 kr. äfven de en pension af 1,000 kr.

I försvaret för sin motion yttrade i detta afseende herr Johansson följande:

»Utskottet har tillika sagt, att mitt påpekande af olikheten i fråga om pensionsrätten icke bör föranleda en löneförbättring för tygunderofficerarna. Det förhåller sig dock annars så, att Riksdagen alltid godkänt den grundsatsen, att befattningshafvare, som under sin tjänstgöringstid uppbär högre lön, också bör vara berättigad till högre pension. Nu har tygunderofficeren högre lön än de under honom stående befattningshafvarna, nämligen tygskrifvare och tyghandtverkare. Men vid afskedstagandet sjunker han ned till tygskrifvarens och tyghandtverkarens pensionsgrad och får ej högre pension än de, under det att tygverkmästaren, som haft ålderstillägg, får räkna pension äfven på detta och sålunda kommer i åtnjutande af högre pension. Såvidt jag kan finna, strider detta mot de principer, som Riksdagen annars tillämpar i fråga om pensioner. Naturligtvis ligger det närmast för tygunderofficerarna att härvidlag jämföra sig med befattningshafvare på samma område, d. v. s. inom tygstaterna, och icke med styckjunkare och sergeanter vid artilleriets truppförband, hvilka ju tillhöra en helt annan kår.»

Genom höjningen af pensionsåldern för tygunderofficerarna gjorde staten en icke obetydlig vinst uti den afsevärda minskningen af utgående pensioner, och det synes icke mer än billigt och rättvist, att Riksdagen nu tilldelade tygunderofficerarna ett ålderstillägg på 500 kr. Då likväl på alla områden af de dryga försvarskostnaderna den största sparsamhet måste iakttagas, inskränker jag mig till att nu föreslå ett ålderstillägg af endast 300 kr.

Under debatten i detta ärende i Andra kammaren hade statsutskottsledamoten herr E. A. Nilson i Örebro ett uttalande, som ej får förbigås. Han yttrade:

»Då den ärade motionären icke hade något yrkande, kunde det egentligen ha varit onödigt att yttra något i detta ärende. Det finns dock ännu ett skäl för afslag, och då detta icke omnämnes i statsutskottets utlåtande, anser jag mig skyldig att erinra om detsamma.

Den ärade motionären har anfört, att det antal befattningshafvare, hvarom här är fråga, utgör relativt ett fåtal. Ja, det beror på, huru man ser denna sak. Jag ber att få erinra om, att det icke endast är vid artilleriet, som det finnes tygverkstäder. Det finnes sådana jämväl vid trängkårerna, och där ha de äfven tygunderofficerare. Men dessa tygunderofficerare vid trängkårerna stå allt fortfarande i den ställningen, att de tillhöra underofficerskåren vid dessa trängkårer och, i den mån tiden så medger, ha äfven rent militära tjänsteåligganden. Deras tjänstgöring blir därför ingalunda mindre kräfvande. Hur skola nu

dessa ställas i aflöningshänseende? Jag kan icke finna annat, än att vi härvidlag komma in på ett område, som berör aflöningsförhållandena för underofficerskåren i dess helhet. Det var endast denna erinran jag ville göra.»

Dessa farhågor äro alldeles icke befogade. Det är nämligen att märka, att de vid artilleriets tygstater anställda tygunderofficerarna äro på *stat* anställda såsom sådana och kunna *icke* ingå på truppförbandens stat såsom underofficerare och äro för öfrigt i *alla* afseenden civilmilitära personer; de vid trängkårerna befintliga tygunderofficerarna äro däremot endast för längre eller kortare tid *kommenderade* såsom sådana med innehafvande lön på trängkårernas stat och kunna närsomhelst blifva inbeordrade till trupptjänst. Deras tjänstgöring är icke heller densamma, endast namnet är detsamma. De böra därför *icke* jämsättas.

Underofficerarna vid artilleriets tygstater borde hellre benämnas tygverkmästare, hvilket de i verkligheten äro, eller tygskrifvare af 1 klass till skillnad från de nuvarande tygskrifvarna, som då borde vara af 2 klass.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag hemställa,

att Riksdagen ville besluta, att tygunderofficerarna vid artilleriets tygstater skola äga rätt till ett ålderstillägg å 300 kronor efter 5 års väl vitsordad tjänst, och för sådant ändamål höja förslagsanslaget till ålderstillägg å fjärde hufvudtiteln från 81,400 till 82,900 kronor.

Stockholm den 17 januari 1912.

Edvard Wavrinsky.

I motionen instämma:

Th. af Ekenstam.

K. G. Karlsson.
